

Frå tingbøkene

Av Jon Krokmoen

Anno 1640, denn 17 Januarj Tinngh holdenn paa Ubye paa Tønndsett. fogden Knud Anders(sen) Lensmanden Iffr Ubye (Lagrettemenn): Olle Foesett Olluff Ubye Olle Rudstad Olluf Østbye Iffuer Vangen Olluff Foessett

Helge Søgaard aff Tøldallenn I Rette fodred Trond Graffuen och Lasse Hogstad, och deris Sandferdige Vidnisbyrd vare begierendis, Anlangende, denn plads Hogenn Ingelbretssøn paa Søgaard besider, huem hand och hands formændnd Aarligen deris Landschylt den Affgaaende Huud schyld haffr Leffueritt

Møtte bemtte: (bemeldte) Tvende prou (vitner) och proffuit Att de Aldrig Andet mindes effter som btte (bemeldte) Tronds Alder er 40-50 og den øffr(ige) 30 Aar, Att samme pladsis besidere Altid haffr giffuen deris landschylt Till Rassmus schørsloe(?) I opdals præstegield och Lodenn Wiigen, I bem(eld)tte opdall Intil Otte Mogens(sønn) veri(t) foget (fogd) for 5 eller 6 Aar siden Hand den begynre Att Anamme,

Møtte bem(eld)tte pladsis besider och saadant Iche benegted eller Viste(?) att goedsige,

Anno 1640 denn 18 Januarj Tinngh holdenn paa Ween paa Queckne, fogden Knud Anderssenn offruerendis. (Lagrettemenn): Iffuer Brattebolstad: hogenn Tottlund: Erich Grøntued Regnald Woldenn: Atzer Weenn: Joenn Ween Torre Moenn: Olle Børienn: Asbiørn staie Johannes sætter : Olle Uldsett : Knud storEng

1 Frannds Jensen Kulbrender Wed Hiemsteffne

Cit: (stevnet) Olle Kulbrender for hand haffr slagen it hanns barn, Item (enn videre) steffnit bem(eld)tte: Olluffs quinnde Gisell formedelst hunn hans quinnde Frantzisse Kleistdotter haffr bescheldett (skjelt ut) Till prou Hendrich Morttensen Kulbrender och Olluff Joensenn, som proffuit, Att effter som forleden somer om St Hans dagh tiid, effter som bem(eld)tte: Olluff haffde och holt Nogenn Kiør Huilcke Icke Melchet saa megett som bem(eld)tte Olluffs quinnde suntis gott Werre, Horde de da Att bem(eld)tte: Olluffs quinnde sagde, denn troidquinde Frandsis quinnde tencher ieg haffr baade dett ieg schall haffue, saa Well som det hun selff schall haffe, och gaar till lere till Raffaell Smelters Moder, Giertrud Halduorsdatter, och sagde der hoes och bad till gud Att Kørne waar(?) I Hide(?), och hueritt Haar paa denem waar(?) och helsfyr Till (og helvetesild i tillegg)

Før(skrev)ne Olluff och hanns quinnde Møtte och saadant ganndsche benegted, : Till med bem(eld)tte: Frands benegted hanns eller hanns Hustrue Icke selff haffr hørtt bem(eld)tte ord aff hindis Mund, Mener bem(eld)tte prou, Hendrich Morttensen dett for hanom Haffr berett(et) :

bem(eld)tte Ollis quinnde Wed høieste æd och Siells Sallighed saadanne ord benegted, och der for wed henderbaand, bleffue forligt!

Item Steffnet bem(eld)tte: Olle formedelst hand 3die dag Juell slogh it hanns barnn, ved Alder 6 1/2 Aar saa dett siden haffr leen ved sengen! bem(eld)tte Olle bekiende att hand slog barnidt it slag ved ørit Uden for Frandsis Hus, formedelst barnidt kaldit

hanom Olle MaulerKiefft! och ehr barnidt saa slagen saa der udrinder Roed (væske) aff ørit saa hand er befrygtendis Att barnidt schall fare Ilde, dogh Icke for Nogenn lifff eller lemelestelse giffe Nogen sag, Mens allene for Huis slagh hand Han(nom) slogh! der for bem(eld)tte Olluff att bøde Sigt (bot) till H M! (Hans Majestet)!

(2) Jacob Tille, Hendrich Mortensen, Halffuor Smelter och Reer Halffuorsen Cit bem(eld)tte: Olluffs quinde formedelst hunn Atschillige ord haffr ladett falde och kaldett Jacob Tille en tom huud, och hanns quinde en skurebise(?); dett bem(eld)tte Tvennde prou och Tilstode: bem(eld)tte Ollis quinde saadant gansche benegted, och Icke Andet ved den(nom) Veed end det som erligt ehr!

och der som Hun saadan ord Videre lader falde, da att entuige (fravike) Werchet och der worden at staae til Rette som ved bør, :

Item bem(eld)tte Halffuor Smelter berette sigh Att hunn hanem haffr kaldet bregemester, och hans quinde Ragnild Halffuorsdatter skarpnaas, Hendrich Morttensøn haffr hun Kalditt en Hund, bleff der om förænidt Att hun Inted Andet Veed seg den(nom) end dett som erligt er och saadan tilleg benegted, Och der som Hunn saadanne ord haffr ladett falde: och hun offtere ved Uquemns ord sig lader befinde schall Hunn for dette saa vell som dett merre staae till Rette, saa och Werchit entuige som den sin ord och Mund Icke Agter Huis den (noen) Udsøgte det hindis Mund sig til for Obligerit (tilforforpliktet),

3 Fogdenn Citerit (stevnet) Hanns Oelsen formedelst hand 3die Julle dagh stach sinn broder Olle Oelsen og(?) en Kniff! be(meld)tte Hans Møtte och gierningen Icke benegted: Att bøde dobbelt sicht effter lovonn,

4 Effter som fogden haffde Citerit Helge Siffer-sønn formedelst en fange som Retted er i Wang sogenn han(om) haffr udlagt udinden it Mord som er begaaen paa Quekne skaugenn, be(meld)tte Helge sette borgen (stilte som sikkerhet) 4 aff de 6 mend, Iffr Brattebolstad, Tore Moenn, Atzer Ween, och Hogenn Tottlund,

5 En aff de 12 mend Nembligh Iffr brattebolstad Cit Iffr børie formedelst hand forleden høst Haffr fratagenn Hanns Mou, Olle Jampt en Andell høe, som hand saa well som her hos Han(om) haffde forløffuitt Att slaae paa Grøntiu Eyer, ende op for gaardenn, : Proffuit 2 aff de 12 mend, Johanes Sætter, Att hand bede paa same gaard ved 40 Aar, och da Altid benytte same engh, Effterdj den store elff Suerien Atschillier Børie och Grøntued bør be(meld)tte børies besidere Icke ved samme engh sigh befatte, och høet att føre tilbage igienn effter som hand same høe Haffr faatt offr Elfuen Hen paa sin grund og (betale) Kost och tæring!

Bleff forligt Att hand han(om) høiet igien schal forschaffe, siden søge sin Rett effter louen.

6 Berighopmanden Otte Lorck lod fremkalde en fange Laurits Nielssøn som for Tiuffuerj er Hidkømen fra Truden (Trondhjem?), som aff Jernedt bleff Udlat och sig forpligted paa Verchet Udj 3 Aar Att forrette Huis Arbeid hanem paalegs och hand forrete kannd och der som hand sig utilbørligh forholder eller och Enntuiger, da uden Widere dom Att lide paa sinn hals!

7 Otte Lorck tiltallet Hogenn Tottlund formedelst Hand den Neste och beste skoug som liger ved Verchet under hans gaard som med stor Mag och bequem udi en hast till Setteued att forbruge, aff Hanom er forbrugt till Kulmiller: Be(meld)tte

hogen berette Att Hr: Iffr Prip han(om) der till schall Haffr forløffuit! End ydermere hano(m) og flere forbød Icke ydermere nogen saadan brugh der att begaae.

8 Skichtmesteren Cit. Kaspar Rust formedelst hand forledenn høst Haffr slagen en Andell enge som liger til hans paaboende gaard Ween, be(meld)tte Kasper møtte och berette Iffr brattebolstad Han(om) der til haffr forloffuit datt: Iffr Neruzrende benegted Tilfunden Att bøde sicht, ;

9 Iffr prip ved sin Tiener Jacob Michelsen effter huis velb: (velbårenhet) Anteignelse I Rette fodred, hans hop och Anders Kulbrender for giæld, Frands hop iblant Andet 1 tder sild for 5 dlr. møtte be(meld)tte Frands och berette Allene 1/2 tder Att Haffue bekommet, och skichtmesteren sich den 1/2 part, datt skichtmesteren selff bekiende, Tilfunden Att betalle Restenn som er 5 dlr 5 1/2 s Att betalle

Kommentarer: Referatet ovafor (minus mine parenteser) er ei nøye avskrift av sorenskriverens notater (med gotisk skrift) under rettsmøtet på Tynset 17. januar og på Kvikne den 18. januar 1640. Kvikne var eget tinglag og hadde egen lensmann (som ikke er nevnt her) etter at Kvikne kopperverk kom i drift noen år før. Slike bygdeting, som var lågeste rettsinstans, ble holdt to til fire ganger om året og ble administrert av fogden og lensmannen, som gjerne begge var til stede. Sjøelve retten bestod av 6, 8 eller 12 lagrettemenn, oppnevnt av fogden, med tillegg av sorenskriveren, som etter hvert (1634) ble meddommer og senere (1675) enedommer. Ellers pliktet allmuen å være til stede, men kravet om dette ble utelatt i Christian 5.s norske Lov 1687.

Skrifta fra 1640 er ikke så enkel, prøv mot utskrifta side 70.